

er der i Lovforslagets § 14 tilføjet en Bestemmelse, som er til Gavn for vedkommende Grundeiere, at, naar Kommunalbestyrelsen gjør Forbning paa Afstaaelse af nogen Del af en Eiendom, skal det altid staa Eieren frit for at begjære den hele Eiendom overtagen af Kommunen. Det er altsaa ganske vist en Bestemmelse, som hjælper paa Grundeieren; men jeg vilde dog tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, om det er en Bestemmelse, der er tilstrækkelig; thi denne Bestemmelse om, at der ved Erstatningens Fastsættelse bliver at afforte den Værdi, den tilbageblivende Eiendom skjønnes at opnaa, er i vor Lovgivning nærmest anset som en singular Bestemmelse. Bygningsloven for Kjøbstæderne har den ikke, Bygningsloven for Frederiksberg har den heller ikke, og den gamle Bygningslov for Kjøbenhavn af 1856 havde den heller ikke, den er først kommen ind ved Loven af 14de December 1857. Jeg har set efter i Motiverne til denne Lov, hvad der har foranlediget denne Bestemmelss Fremkomst, og jeg har egentlig ikke fundet nogen tilfredsstillende Forklaring deraf. Der henvises i Motiverne til Lovens § 10 til, at Bestemmelsen er kommen ind, for at værgе Kommunen mod ubillige Erstatningskrav. Det forekommer mig nu, at dette i og for sig ikke er nogen tilstrækkelig Motivering, thi saadanne ubillige Krav maatte man formentlig kunne afværge paa anden Maade. Jeg kan derfor egentlig ikke se, hvorfor der i Kjøbenhavn skal gives en saadan Regel, naar en tilsvarende Regel ikke findes i Kjøbstæderne og for Frederiksberg, idet jeg mener, at man ikke uden en særlig Hjemmel vil være bøjjet til at opstille en saadan Regel. Jeg vil dernæst gjøre opmærksom paa, at vi her ikke ere saa frit stillede som i Almindelighed, idet vi her have en Grundlovsregel at tage Hensyn til, nemlig Grundlovens § 82, der tilfiger fuldstændig Erstatning, saa at vi altsaa ved denne Erstatnings Fastsættelse maa passe paa, at vi ikke fastsætte Erstatningen paa en Maade, som er i Strid med Grundlovens Forudsætninger, og det tror jeg nu man let vil komme til, naar man saadan ganske i Almindelighed fradrager Værdiforøgelsen. Det kan jo nemlig godt tænkes, at en saadan Afstaaelse af Grund kan medføre en Værdiforøgelse ikke blot for den vedkommende Eier, men ogsaa for Andre. Sæt at f. Ex. en Gade udvides derved, at Ejerne paa den ene Side af Gaden maa afstaa en Strækning af Jorden. Derved bliver Gaden bredere, der fremkommer en livligere Konflikt. Saa siger man altsaa: Ja, saa bliver efter Omstændighederne det og det at fradrage. Men nu de paa den anden Side? De have akkurat den samme Gavn, men de have ikke maattet afstaa Noget. Eller hvis der ligger en Bygning, som sperrer Forbindelsen mellem to Gader, og den saa exproprieres, og der altsaa derved frem-

kommer et Gjennembrud, som medfører, at Trafikken nu gaar denne Vej, saa ville alle de, der have Eiendomme i disse Gader, kunne nyde Gavn af denne Expropriation, uden at der bliver Spørgsmaal om, at de skulle give nogen Erstatning derfor, men den, som har maattet lægge Eiendom til, ham fradrages den forhøiede Værdi, som Resten af hans Eiendom faar! Det forekommer mig, at det er et Punkt, som trænger til nærmere Overveielse, og jeg skal gjøre opmærksom paa, at det er ikke en Betænelighed, som blot jeg har gjort gjældende, men min høitærede Kollega ved Kristiania Universitet, Professor Aschehoug, som har undersøgt disse Forhold og gjort dem til Gjenstand for et meget omfattende og grundigt Studium, erklærer, at man i hvert Fald ikke kan fradrage anden Erstatning end den særlige Forøgelse i Værdi, som maatte komme den enkelte Eiendom tilgode fremfor de andre Eiendomme. Det er naturligvis Noget, som jeg ikke kan indvende Noget imod. Hvis den, hvis Eiendom exproprieres, faar en ganske særlig, extraordinær Fordel, som ikke ogsaa kommer andre Eiendomme tilgode, ja, saa er der i og for sig ikke Noget at indvende imod, at den fradrages. Men dette: saadan uden Videre at fradrage Værdiforøgelsen uden Hensyn til, om ikke mulig den paagjældende Foranstaltning ogsaa kommer i samme Maal andre Grundeiere tilgode, som ikke skulle afstaa Noget, forekommer mig at være en Bestemmelse, som man ikke kan gaa med til uden nogen Betænelighed; og det kan ialtfald være et Spørgsmaal, om denne Henviisning til, at Eieren kan fordre den hele Eiendom afstaaet, er tilstrækkelig. Det kunde jo dog tænkes, at en Mand, der sidder med en stor Eiendom og en stor Bedrift, ikke kan være tjent med at afstaa den — det vil maaske stille ham endnu værre — og saa nødes til efter Omstændighederne at tage den mindre Erstatning. Det er derfor en Bestemmelse, som jeg tror, man bør skjænte en vis Opmærksomhed, særlig fordi der er Spørgsmaal om et Grundlovsbud, som tilfiger fuldstændig Erstatning, og den almindelige Lovgivning altsaa ikke maa fastsætte Erstatningen paa en Maade, der kunde siges at være i Strid med de Forudsætninger, hvorfra Grundloven gaar ud.

Ploug: Jeg skal fuldkommen indrømme de foregaaende ærede Lædere, at det er overmaade vanskeligt at træffe den rette Stjellinie mellem det Almenes og Grundeiernes Interesser ved en Lov som denne; men jeg vil dog tillade mig at henstille til det eventuelle Udvalg, som jeg antager vil blive nedsat, om denne Linie er truffen i to Tilfælde. Det ærede kongevalgte Medlem, som først havde Ordet (Kaysler), gjorde opmærksom paa, at man gif Grundeierne noget nær, naar man paalagde dem inden Udløbet af to Aar at